



Sülh prosesində tarixi mərhələ

Sülh sazişi nə zaman imzalanacaq?!

Prezident İlham Əliyevin ABŞ-yə işgüzar səfəri zamanı nümayiş etdirdiyi siyasi uzaqgörənlik, möhkəm dövlətçilik iradəsi və peşəkar diplomatik yanaşma təkcə çağdaş liderlik nümunəsi deyil, həm də uzun illər ərzində ölkəmizə qarşı yönəlmiş qərarlı yanaşmaların iflasa uğradığını göstərən tarixi hadisə oldu.

Vaşinqtonda imzalanan Birgə Bəyannamə Azərbaycanın milli maraqlarını tam əks etdirməklə, onun ərazi bütövlüyünü və suveren hüquqlarını qəti şəkildə tanıdı. Bu isə Prezident İlham Əliyevin beynəlxalq arenada qazandığı yüksək etimadın, prinsiplial və ardıcıl siyasətinin növbəti mühüm diplomatik nəticəsi kimi dəyərləndirilə bilər.

Bu sənəd Azərbaycan və Ermənistan arasında sülhün və dövlətlərarası münasibətlərin təsis olunması istiqamətində mühüm bir addım kimi qiymətləndirilməlidir. Həmçinin ATƏT-in Minsk qrupu və onun əlaqəli strukturlarının bağlanması ilə bağlı birgə müraciət imzalanıb. Bu, uzun illərdir davam edən vasitəçilik mexanizminin rəsmi olaraq sona çatdığını göstərir. Hər iki tərəf artıq bu qurumun fəaliyyət göstərməsinə lüzum görmür.

İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri, habelə şahid qismində ABŞ Prezidenti tərəfindən Vaşinq-

tonda imzalanan Birgə Bəyannamədə yekun sülh sazişinin imzalanması üçün əsas tələblərdən biri də Ermənistanın Konstitusiyasının dəyişdirilməsinin zəruriliyi təsdiq olunur. Bu mənada Ermənistan üzərinə düşən məsuliyyəti yerinə yetirərək Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları olan konstitusiyasında dəyişiklikliyi nə qədər tez edərsə, sülh müqaviləsi də o qədər tez imzalana bilər.

Əks təqdirdə bu məsələnin yubadılması İrəvanın qəsdən sülhə maneə törətməsi kimi anlaşılaçaq. Eyni zamanda bu, ilk növbədə, ABŞ-yə, şəxsən Prezident Donald Trampa hörmətsizlik olacaqdır. Dünən yada sülhün bərqərar olması üçün hakimiyyətdə olduğu hər iki dövrədə siyasi iradə nümayiş etdirərək barış istiqamətində böyük ölçüdə işlər gerçəkləşdirən Ağ Ev rəhbərinin regionda sülhə nail olunması üçün göstərdiyi səylər artıq öz uğurlu bəhrəsini verir.

Paşinyan vədinə xilaf çıxmasa, iki ölkə arasında barış daha tez ola bilər



Ermənistan mediası ABŞ görüşünü, imzalanan sənədləri, sülh danışıqları ilə bağlı məsələlərə müxtəlif formalarda yanaşır. Hakimiyyətə yaxın media Vaşinqtonda imzalanan sənədi "tarixi addım" kimi təqdim edir, Nikol Paşinyanı suverenliyi qoruyan lider kimi göstərir. Qərbləşən media neytral mövqedədir və tezliklə Rusiyanın

təzyiq rıçaqlarını işə salacağına diqqət çəkir. Rusiyapərəst media isə sənədi "suverenliyə zərbə" adlandırır, Zəngəzur dəhlizinin açılmasını tənqid edir, rəsmi Moskva ilə münasibətlərin pozulacağını təxminləyir.

Amma N.Paşinyanın tərəfdarları sülhün imzalanmasını vacib addım kimi dəyərləndirir, yenidən iki

ölkə arasında savaşın başlamasına lüzum görmür. Çünki Ermənistan əhalisinin mütləq əksəriyyəti bilir ki, Azərbaycan güclü ölkədir və günlər keçdikcə daha qüdrətli dövlətə çevrilir. 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsi erməni xalqını necə qorxuya salıbsa, ölkə bundan sonra nə qədər silahlansa da, könnüllü müharibəyə gedən tapılmayacaq, heç kim gedib Azərbaycan torpaqlarında nəhaq yerə ölmək istəməyəcək.

Amma sülh olarsa, Ermənistan iqtisadiyyatında canlanma yaranacaq. Yeni iş yerləri açılacaq və əhalinin məşğulluq problemi həllini tapacaq.

Erməni xalqı yaxşı bilir ki, sülhü hər zaman, ilk növbədə, Azərbaycan istəyib. Bu isə zəiflik deyil, böyüklükdür. Sülh içərisində yaşamaq bolluq-bərəkət deməkdir. İstənilən münaqişə, nifaq araya soyuqluq salır və gərginlik yaşanır.

Cənubi Qafqazda sülhün bərqərar olması regionda yaşayan xalqlar üçün böyük əhəmiyyət daşıyır.

Uzun illər davam edən münaqişələr və gərginliklərdən sonra sülh və qarşılıqlı anlaşma təbii ki, çox önəmlidir.

Sülhün təmin edilməsi, təkcə dövlətlərarası razılaşmalara bağlı deyil, həm də insanların, toplumların bir-birinə olan etibarını, anlayışını və qarşılıqlı hörmətini inkişaf etdirməyə bağlıdır. Bir çox münaqişənin kökündə mədəni və tarixi fərqliliklər, qısqanclıqlar və siyasi gərginliklər dayanarkən, real sülhün bərpası üçün tərəflərin vicdanlı, açıq fikirli və ən başlıcası, bir-birini dinləməyə hazır olmaları vacibdir.

Cənubi Qafqaz çox zəngin mədəniyyətlərə və təbiətə sahibdir, bəlkə də sülh və anlaşmanın bərqərar olması bu zənginlikləri daha da parlaq edər. Sülh yalnız ərazi bütövlüyünü qorumaq deyil, eyni zamanda iqtisadi inkişaf, mədəni mübadilə və daha yaxşı həyat şəraitinin təmin olunması deməkdir.

İki ölkə arasında barışın əldə edilməsi prosesi həm də daha bir

tarixi hadisənin reallaşacağını şərtləndirəcək. Bu da Zəngəzur dəhlizinin açılmasının və hər iki tərəfin iqtisadiyyatının canlanmasının təmini olacaqdır.

Zəngəzur dəhlizinin açılması Cənubi Qafqazda sülh və əməkdaşlıq baxımından çox mühüm bir addım ola bilər. Bu, Azərbaycanın iqtisadi inkişafını və strateji mövqeyini gücləndirəcək, həmçinin Naxçıvanın da inkişafına imkan verəcək.

Bir sözlə, Zəngəzur dəhlizi açılarsa, Cənubi Qafqazda yeni bir mərhələyə keçid başlanıla bilər.

Ermənistan üzərinə düşən öhdəlikləri vaxtında yerinə yetirərsə, Azərbaycan bölgədə təhlükəsizliyin təminatı üçün əlindən gələni edəcək. Regionda marağı olan dövlətlərin sayı və həm Azərbaycan, həm də Ermənistanın tərəfdaş ölkələrinin sayı artacaq. Bölgənin inkişafı hər iki ölkənin iqtisadiyyatına iqtisadi dividendlər gətirəcək.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"